

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU
DYDDIAD:	9 RHAGFYR 2013
TEITL YR ADRODDIAD:	COD YMDDYGIAD – CYNGHORAU TREF A CHYMUNED
ADRODDIAD GAN :	UWCH SWYDDOG DATBLYGU ADNODDAU DYNOL
SWYDDOG CYSWLLT:	MIRIAM WILLIAMS (est 2512)
PWRPAS YR ADRODDIAD :	RHOI TROSOLWG O'R HYN A GYNIGIWD, PRESENOLDEB AC ADBORTH AR ANSAWDD YR HYFFORDDIANT COD YMDDYGIAD I GYNGHORAU TREF A CHYMUNED

Cefndir

Yn dilyn cais gan y Pwyllgor Safonau ynghynt y flwyddyn hon y dylid darparu sesiwn hyfforddi ar y Cod Ymddygiad a'i ddarparu gan Unllais Cymru (UC) y darparwr cydnabyddedig ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned, fe drefnwyd a darparu'r sesiynau hyn yn ystod mis Medi 2013.

Yn dilyn derbyn enwebiadau o'r Cyngorau Tref a Chymuned, fe drefnwyd tri sesiwn (sesiynau prynhawn/gyda'r nos) a daeth 56 o aelodau iddynt (oedd yn cynnwys aelodau'r Pwyllgor Safonau). Mae Cyngor Tref Caergybi wedi penderfynu gwneud eu trefniadau eu hunain gydag Unllais Cymru ond nid wyf yn gwybod a yw'r hyfforddiant hwn wedi ei gynnal hyd yn hyn.

Mae copi o'r cyflwyniad 3 awr ynghlwm yn atodiad 1.

Roedd yr adborth ysgrifenedig o'r sesiynau yn eithaf cadarnhaol, gweler y dadansoddiad yn atodiad 2, er rwyf yn deall i beth pryder gael ei fynegi ynglŷn â'r ddarpariaeth gan aelodau o'r Pwyllgor Safonau. Yng ngoleuni hyn, fe benderfynodd yr Uwch Swyddog AD ddisgwyl hyd nes y byddai'r sesiynau ychwanegol yng Nghaergybi wedi eu trefnu cyn cysylltu gyda Chlerc y Dref am eu hadborth cyn cysylltu wedyn ag Unllais Cymru.

Cyn belled ag y gwn i, nid oes cyllideb hyfforddi ar wahân wedi cael ei neilltuo ar gyfer ariannu'r hyfforddiant hwn. Mae llawer o'r hyfforddiant a drefnwyd ar gyfer Aelodau Etholedig (AE) ers yr etholiadau ym Mai 2013 wedi cael eu noddi gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru heb unrhyw gost i'r Awdurdod, ond ar yr achlysur hwn, fe dalwyd costau'r hyfforddiant i Gyngorau Tref a Chymuned o'r gyllideb hyfforddi gorfforaethol a neilltuwyd ar gyfer AE. Ar hyn o bryd nid oes ond cyllideb gyfyngedig ac amhenodol iawn ac mae unrhyw gyllid yn dibynnu ar ddadansoddiad o anghenion datblygu. Cost y

sesiynau i'r Cyngorau Tref a Chymuned oedd £1050 ynghyd â chostau teithio'r hyfforddwyr.

Yn dilyn gwneud ymholiadau petrus gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, mae darparwyr eraill ar gael fyddai'n gallu darparu hyfforddiant o'r fath, ond byddai eu costau yn fwy na chostau UC. Er mwyn lleihau costau a sicrhau bod yr hyfforddiant yn bodloni anghenion penodol yr Awdurdod hwn, fe allai fod yn werth ystyried cael darpariaeth fewnol yn y dyfodol.

Beth ydych chi'n ei gredu ellid ei wneud i wella cefnogaeth i sesiynau hyfforddi yn y dyfodol.

Fel gydag unrhyw sesiwn hyfforddi mae bob amser yn arfer dda, gan ddibynnu ar yr adnoddau sydd ar gael i:

- Siarad ag eraill sydd wedi defnyddio'r darparwr/wyr rywbryd cyn hynny er mwyn sefydlu ansawdd/cynnwys
- Mynychu sesiynau a gweld y dull darparu
- Sicrhau bod taflenni gwerthuso hyfforddiant ar gael i'w cwblhau a dilyn unrhyw sylwadau y bernir eu bod yn "negyddol"/yn disgrifio unrhyw ddiffygion yn y cwrs
- Sefydlu beth yw cymwysterau/profiad yr hyfforddwyr (er y byddir yn aml yn tybio bod sefydliadau'n cyflogi hyfforddwyr gyda digon o brofiad/gwybodaeth a sgiliau am y testun sy'n cael ei ddysgu)
- CSYM i ddarparu cyfarwyddyd ymlaen llaw ynglyn â'r union anghenion/meysydd penodol i'w trafod yn hytrach na derbyn sesiynau "oddi ar y silff"
- Cynnal trafodaethau gyda chyfranogwyr ar ôl y digwyddiad i sefydlu a oedd yr hyn a nodwyd ar y taflenni gwerthuso yn adlewyrchu'n gywir beth oedd y cynnwys/y ddarpariaeth

**Miriam Williams
Uwch Swyddog Datblygu AD
Rhagfyr 2013**

Un Llais Cymru Rhaglen Hyfforddiant i Gynghorwyr

Y Cod Ymddygiad

Croeso

Un Llais Cymru

One Voice Wales

Bydd y sesiwn hon yn edrych ar

Eich ymrwymiad i'r **Cod Ymddygiad**

Trefniadau gweinyddol

- Bydd y sesiwn yn para am 3 awr
- Bydd egwyl, a bydd lluniaeth ar gael
- Tai bach
- Allanfeydd tân a man ymgynnull pe bai tân

Beth mae'r sesiwn yn gynnwys

- Gweithgareddau dysgu
- Cyflwyniad – trosolwg ac esboniad o'r holl agweddau pwysig
- Yr efelychiad – y cyfle i ddelio â sefyllfa y mae cynghorau go iawn yn ei hwynebu

Erbyn diwedd y sesiwn byddwch:-

- Yn gyfarwydd â chynnwys y **Cod Ymddygiad**
- Bydd gennych ddealltwriaeth ddyfnach o sut i gyflawni eich cyfrifoldebau yn Gyngorydd

Un Llais Cymru

One Voice Wales

Unrhyw Gwestiynau

- Mae'r hyfforddiant yn rhyngweithiol ac mae'n galw am fewnbwn gennych chi
- Cafodd nifer o "Weithgareddau Dysgu" eu cynnwys a dyna'r hyn y byddwn yn ei wneud nesaf.

Gweithgaredd Dysgu

Beth yw deg

“Egwyddor Nolan”

sydd i’w gweld yn y Cod Ymddygiad?

Rhestrwch gymaint ag y gallwch eu cofio

Un Llais Cymru

One Voice Wales

Y Cod

Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad) (Cymru) 2008

Camau Cyntaf

- Datganiad derbyn y swydd
- Mae'n cynnwys addewid i gadw at y **Cod Ymddygiad**

Y Cod Ymddygiad

- Anhunanoldeb
- Gonestrwydd
- Integriti a chywirdeb
- Dyletswydd i gynnal y gyfraith
- Stiwardiaeth
- Gwrthrychedd wrth wneud penderfyniadau
- Cydraddoldeb a Pharch
- Bod yn agored
- Atebolrwydd
- Arweinyddiaeth

Beth mae'n rhaid i Gynghorwyr ei wneud

- Hyrwyddo cydraddoldeb
- Trin eraill gyda pharch
- Darparu mynediad at wybodaeth
- Gwneud penderfyniadau yn ôl rhinweddau achos a chan roi sylw i gyngor swyddogion
- Cadw at reolau ar dreuliau
- Rhoi gwybod am unrhyw enghreifftiau o dorri'r **Cod** neu ymddygiad troseddol gan aelod arall

Beth mae'n rhaid i Gynghorwyr beidio ei wneud

- Derbyn rhoddion answyddogol
- Datgelu gwybodaeth a roddwyd yn gyfrinachol
- Gwneud defnydd amhriodol o adnoddau'r Cyngor
- Gwneud cwynion blinderus neu faleisus

Buddiannau Personol

- Gall buddiant proffesiynol neu bersonol y tu allan i'ch rôl wrthdaro gyda'ch dyletswydd yn gynghorydd i wasanaethu'r gymuned
- Mae'n rhaid ichi ddatgan buddiant personol cyn gynted ag y gwyddoch y gallech chi (neu bobl yn agos atoch) elwa mwy na phobl eraill yn y gymuned o ganlyniad i fater sy'n cael ei drafod.

Buddiannau Rhagfarnol

- **Daw *Buddiant Personol* yn Fuddiant Rhagfarnol**
- ***“Os yw aelod o’r cyhoedd sy’n gwybod am y ffeithiau yn ystyried yn rhesymol fod eich buddiant personol yn un mor arwyddocaol fel ei fod yn debyg o ragfarnu eich barn am les y cyhoedd”***

Datgan Buddiannau

- Pwyllgor Safonau
- Swyddog Monitro
- Cofrestr Buddiannau
- Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus
Cymru

“Rhagbenderfyniadaeth a Rhagdueddiad”

Deddf Lleoliaeth

Darpariaethau ar gyfer Cymru

Ionawr 2011

Mae canllawiau'n cael eu paratoi ar hyn o bryd a byddant yn cael eu cyhoeddi maes o law

Beth mae'r **Cod** yn ei ddiogelu...

- Eich etholwyr
- Eich cyngor
- A CHITHAU

Torri'r Cod

Beth sy'n digwydd os torrwch y **Cod Ymddygiad**?

Sut mae'r **Cod Ymddygiad** yn cael ei blismona

Swyddog Monitro'r Cyngor Sir

Pwyllgor Safonau y Cyngor Sir

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Panel Dyfarnu Cymru

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

“Cwynion a wnaed i’r Ombwdsmon”

DVD Moeseg a Safonau

Un Llais Cymru

One Voice Wales

Amser am egwyl

Uchafswm o 15 mun

Cyngor Cymuned Pentrebas

- Pentrebas yw'r cyngor ffug yr ydym yn ei ddefnyddio ar gyfer cyflwyno ein sefyllfaoedd.
- Er bod y cyngor yn un ffug cymerir y sefyllfaoedd o enghreifftiau go iawn.

Efelychiad

Un Llais Cymru

One Voice Wales

Byddwch yn cael nifer o sefyllfaoedd.

Meddyliwch amdanynt a phenderfynwch pa gamau ddylid eu cymryd, os o gwbl.

Sefyllfaoedd

**Mwy o Weithgareddau Dysgu – Sefyllfaoedd Go
lawn**

**Gan weithio mewn grwpiau eto, ewch drwy'r
ymarferion a chofnodwch eich penderfyniadau
a'ch rhesymau drostynt.**

Amser Adborth

**Dylech lenwi'r ffurflenni adborth cyn
inni fynd**

ymlaen at y cam nesaf

Mae eich sylwadau yn bwysig

Y cam nesaf

Er mwyn cael gwybod am y sesiwn
hyfforddiant nesaf, holwch eich Clerc
neu trowch at wefan Un Llais Cymru

www.unllaiscymru.org.uk

Diolch yn Fawr

Cymerwch ofal a'r eich ffordd
adref

One Voice Wales Councillor Training

Code of Conduct

23rd and 26th September 2013

	How did you rate it? (Score 1 low to 6 high)							
	1	2	3	4	5	6	No response (comment provided)	No Response
Venue What did you think of the Venue Was the Venue suitable and Comfortable?	1	0	0	0	6	27	0	0
Content Was the session easy to follow?	0	0	0	3	10	20	1	0
Was the content of the session aimed at the level for you?	0	0	1	0	11	19	3	0
Workshop Exercises Did you find the practical exercises useful?	0	0	0	2	11	18	3	0
Delivery Please comment on any aspect of the delivery that you feel may assist the trainer for their future delivery of courses (good, bad or otherwise)	1	0	1	4	8	9	5	6
Next Step Would you attend further training?	0	0	1	0	5	7	1	20

COMMENTS

Venue What did you think of the Venue? Was the Venue suitable and Comfortable?
Bit warm. Excellent. Excellent, comfortable and convenient. Very comfortable and realistic. Needs tables for group work. Could not park in Council spaces as full. Good. **Yes* given by 3 persons.

Content A. Was the session easy to follow? B. Was the content of the session aimed at the level for you?
Very, and enjoyable. Very easy to follow. Well presented and easy to digest. **Yes* given by 6 persons for A. **Yes* given by 8 persons for B.

Workshop Exercises Did you find the practical exercises useful?
Good to deal with actual cases. Very. Best part of training - good to discuss with other Council representatives. Particularly enjoyed this part of the session - very useful. But more time required for discussion. But as a new member the answer to the question would be good. More time on exercises. Groups to discuss with presenter. Good. **Yes* given by 8 persons.

Delivery Please comment on any aspect of the delivery that you feel may assist the trainer for their future delivery of courses (good, bad or otherwise)
Good and useful sessions. Very interesting. Hand outs given at start so we can make notes as we go through course content. Also copy code of conduct to refer to. Particularly enjoyed this part of the session - very useful. Suitable - well delivered. Delivery was poor. Difficult subject, but still needs a less 'boring' approach. Further develop IT skills and presentation. More forms. Very well run and interesting. Need a less formal introduction to course - less about sanctions etc. and no "Mr". It was well presented. More familiarity with PowerPoint and videos. More familiarity with laptop/projector interface - otherwise fine! **Yes* given by one person.

Next Step Would you attend further training?
Make it compulsory for Councillors to attend all courses. All Councillors should attend. During discussions. All Councillors should attend the course. If the speaker was a little more interesting. **Yes* given by 21 persons.

One Voice Wales Councillor Training

Code of Conduct

23rd and 26th September 2013

Town/Community Council	Name	Date
Aberffraw	Menna Evans	23/09/13
Aberffraw	Richard Stallhood	23/09/13
Bryngwran	Sioned Parry	23/09/13
Llaneilian	Carli Evans-Thau	23/09/13
Llaneilian	Helen Woodcock	23/09/13
Llanerchymedd	Elfryn Owen	23/09/13
Llanerchymedd	Gwyn Williams	23/09/13
Llanerchymedd	John Owen Jones	23/09/13
Llanesceifiogfihangel	Linda Jones	23/09/13
Llanfaelog	Charles Carnall	23/09/13
Llanfaelog	Gwyneth Parry	23/09/13
Llanfaethlu	John Arfon Jones	23/09/13
Llangefni	Berwyn Owen	23/09/13
Llangefni	Llinos Jones	23/09/13
Llangefni	Margaret Thomas	23/09/13
Llangefni	Maurice Turner	23/09/13
Llangefni	Terry Jones	23/09/13
Llangoed and Penmon	E. Ruth Roberts	23/09/13
Llangoed and Penmon	Geraint Parry	23/09/13
Pentraeth	David Trow	23/09/13
Pentraeth	Julie Bird	23/09/13
Standards Committee	Leslie Lord	23/09/13
Standards Committee	Mike Wilson	23/09/13
Valley	Celfyn Furlong	23/09/13
Amlwch	Gordon Warren	26/09/13
Amlwch	Val Roberts	26/09/13
Bodffordd/Bodwrog	Dyfrig Owen	26/09/13
Bodffordd/Bodwrog	Malcolm Williams	26/09/13
Bodorgan	Gwilym Looms	26/09/13
Brynhafan Llanfechell	Richard Hughes	26/09/13
Llanbadrig	Elfed Jones	26/09/13
Llanddaniel	Michael Jones	26/09/13
Llanddyfnan	Ann Williams	26/09/13
Llanddyfnan	Wendy Williams	26/09/13
Llanfair M.E	Janet Peers	26/09/13
Llanfair M.E	Peter Day	26/09/13
Llanfairpwll	John Roberts	26/09/13
Llangoed, Penmon, Glanrafon	Delyth Jones	26/09/13
Llangoed, Penmon, Glanrafon	Mary Ellis	26/09/13
Llantrisant	Ffion Roberts	26/09/13

Atodiad 2 / Appendix 2

Lleifior Carreglefn	Adrian Parry	26/09/13
Menai Bridge	Doug Barnes	26/09/13
Menai Bridge	Linda TraWillis	26/09/13
Pentraeth	Angela Gliddon	26/09/13
Rhoscolyn	Barry Thomas	26/09/13
Rhoscolyn	Myrfyn Roberts	26/09/13
Standards Committee	Dilys Shaw	26/09/13
Standards Committee	Islwyn Jones	26/09/13
Standards Committee	Leslie Lord	26/09/13
Standards Committee	Mike Wilson	26/09/13
Trearddur Bay	Cyndy MrDermott	26/09/13
Trearddur Bay	Susan Conrad-Smith	26/09/13
TreWalchmai	Catherine Lloyd	26/09/13
TreWalchmai	Edna Jones	26/09/13
TreWalchmai	Margaret Price	26/09/13